

Tóc Xưa

Lê Văn Thu

Hình như ở tuổi 60-70, người ta thường hay nhắc đến, hoặc dùng chữ "Xưa" như mắt xưa, áo xưa, dáng xưa, người xưa... để kể lại một câu chuyện, để nhắc lại một ngày tháng nào? Có phải "Xưa" đó luôn là những kỷ niệm đẹp không hề phai tàn qua năm tháng, là những nỗi nhớ nhưng chẳng hề quên lãng qua bao thăng trầm, đổi thay của cuộc sống? Có lẽ trong trái tim của tất cả chúng ta, "Xưa" cũng chính là nỗi mất mát, niềm tuyệt vọng nào đó đã thoáng qua nhưng mãi ở lại vĩnh viễn trong ký ức sâu thẳm nhất của đời mình. Trong tâm tình đó, xin chia sẻ với người nghe hai ca khúc được viết theo cung trưởng và thứ tôi đã phổ từ cùng một bài thơ của nhà thơ Dương Văn Thiệt bên trời Âu (bạn của một đồng môn Nguyễn Trãi, Lê Văn Thu).
Ngô Thụy Miên, 10/2014

Nhập:

Bài thơ Tóc Xưa đã đến với Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên qua một điện thư thân tình nhưng trân trọng của tôi đề ngày 18 tháng 2 năm 2014:

"Tôi có một người bạn cùng lớp y khoa, hiện ở bên Anh, mới mất vợ cách đây gần 2 năm. Anh ấy rất thương vợ và đã làm rất nhiều thơ. Khi chị ấy mất, anh đã chôn hết thơ theo vợ; nhưng mới đây, trong một lần thấy được sợi tóc của vợ sót lại bên gối, anh đã viết được một bài thơ mà chúng tôi khi đọc đều thấy xúc động. Thơ được làm theo thể lục bát.

TÓC XƯA

Ngày nào nhặt tóc quanh đây
Sợi nằm bên gối sợi bay ra vườn
Sợi dài buộc mối yêu thương
Sợi ngắn cột lấy nỗi buồn xa quê
Mượt mà một thuở tóc thề
Gió lùa qua tóc mân mê vai mềm
Sợi nào đánh rớt bên thềm
Nhặt về chờ tối ru đêm giấc nồng
Sợi nào sáng gội chiều hong
Gió đưa hương tóc qua song cửa màn
Lạc vào ngõ vắng nhà anh
Quen người quen cảnh không đành rời xa

Tóc nào đen óng hôm qua
Gởi vào trang sách bên ta mỗi ngày
Sợi nào là sợi tóc mai
Loà xoà bên trán làm ai phải lòng
Để mà sáng đợi chiều trông
Sợi kẻ bên má sợi hôn môi người
Sợi nào từ thuở đôi mươi
Tóc tơ se kết tiếng cười nỗi đau
Sợi nhìn ngày tháng qua mau
Tóc xanh hôm trước bạc màu hôm nay
Tóc xưa giờ đã xa bay
Sợi buồn ở lại ngắn dài xót xa

DVT 2013

Biết anh là một nhạc sĩ có tài phổ nhạc - chính những bản nhạc phổ thơ của anh mà mọi người, nhất là giới sinh viên thuở trước, mới biết đến Nguyễn Sa - tôi xin mạn phép gởi anh bài thơ đó để anh xem. Nếu như bài thơ gợi cho anh chút cảm hứng thì xin anh phổ nhạc giùm. Anh ấy không nhờ tôi, nhưng tôi vẫn rất thương anh ấy qua tư cách và tình cảm của anh ấy, và đồng thời rất quý trọng anh, mặc dù mới quen - thấy anh chị rất hiền hòa, đôn hậu, khiêm nhường - nên muốn được làm trung gian để giới thiệu bài thơ đó với anh."

Ngày 5 tháng 8 cùng năm, tôi nhận được điện thư của Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên trong khi đang lang thang thăm bạn bên Rochester, Minnesota, với nội dung sau:

Dear anh Thu,

Viết vội gởi anh bản chép tay Tóc Xưa tôi phổ từ bài thơ của anh Dương Văn Thiệt. Tiếc là sáng nay mới biết software Encore viết nhạc của tôi bị bịnh, nên không thể gửi bản máy computer viết đẹp hơn nhiều! Như anh đã biết vì hoàn cảnh riêng, tôi đã không còn sinh hoạt âm nhạc, văn nghệ... Nhưng mến anh chị, cũng như quý tình bạn của 2 anh, và nhất là tình nghĩa vợ chồng của anh Thiệt, tôi phổ nhạc bài thơ Tóc Xưa và mong đó là một kỷ niệm đẹp cho anh ấy.

Thân,

Bình (Ngô Quang Bình là tên thật của Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên)

Tóc Xưa

Tác giả: Dương Văn Thiệt
Nhạc: Ngô Thụy Miên 2014

Biên
Ngay nơi nhất trí quyết định Sài Gòn sẽ bay ra biển. Sài
đâu buồn nỗi yên lành Sài Gòn lại buồn xa quê. Một
hạt bụi lưu giữ trái tim em vai em. Sài Gòn đâu phải
hỏi ra đời giấc mộng. Sài Gòn sống đời hạnh phúc
mảnh lạc vào ngôi vắng lạnh quên quên quên quên
nào đến đây hôm qua Sài Gòn sống bên ta mỗi ngày. Sài Gòn là Sài Gòn
mãi lưu lại bên em làm ai quên lãng. Để
trông Sài Gòn bên má Sài Gòn mỗi ngày Sài Gòn là Sài Gòn
kết thúc của mỗi đêm Sài Gòn yên lành qua màn trời xanh hôm
trước bác nhân hôm nay Tóc Xưa Sài Gòn xa bay Sài Gòn ?
Lại yên đời xác xác

Tóc Xưa

Tác giả: Dương Văn Thiệt
Nhạc: Ngô Thụy Miên 2014

Châm Diễm Tà

Ngay nơi nhất trí quyết định Sài Gòn sẽ bay ra biển. Sài
đâu buồn nỗi yên lành Sài Gòn lại buồn xa quê. Một
hạt bụi lưu giữ trái tim em vai em. Sài Gòn đâu phải
hỏi ra đời giấc mộng. Sài Gòn sống đời hạnh phúc
mảnh lạc vào ngôi vắng lạnh quên quên quên quên
nào đến đây hôm qua Sài Gòn sống bên ta mỗi ngày. Sài Gòn là Sài Gòn
mãi lưu lại bên em làm ai quên lãng. Để
trông Sài Gòn bên má Sài Gòn mỗi ngày Sài Gòn là Sài Gòn
kết thúc của mỗi đêm Sài Gòn yên lành qua màn trời xanh hôm
trước bác nhân hôm nay Tóc Xưa Sài Gòn xa bay Sài Gòn ?
Lại yên đời xác xác

Thật ngạc nhiên và rất vui khi nhận được món quà vô giá này, tôi liền gửi ngay cho Dương Văn Thiệt, tác giả bài thơ. Thiệt cho tôi biết, anh sẽ đóng khung bản nhạc và để bên cạnh di ảnh của chị Thọ Chí với hy vọng chị sẽ được an ủi về sự kiện này.

Cuối tháng Tám, Thiệt từ Bolton, Anh quốc, bay qua Sydney, Úc, thăm con và cháu ngoại, cùng lúc có diễn ra một cuộc hội học của giới y nha dược sĩ Việt Nam tại đây. Trong dịp này, Thiệt đã mang bản nhạc đến cho Nguyễn Mạnh Tiến, bạn cùng lớp Y khoa Saigon 1973, một nhạc sĩ. Chị Tiến, Cao Xuân Ái-Minh, một dương cầm thủ rất nổi tiếng về nhạc cổ điển Tây phương trước 1975 ở miền Nam Việt Nam, và hiện là giáo sư dương cầm ở Sydney, đã cùng với Tiến đàn và hát cho Thiệt nghe lần đầu. Không khí thật cảm động cho cả ba, vì với tài năng phổ thơ độc đáo của Ngô Thụy Miên, lời thơ và ý nhạc đã thấm vào lòng tác giả bài thơ, người hát, và người dạo đàn.

Chị Ái-Minh và Tiến đã gửi cho tôi xem và nghe cả phần đọc tấu lẫn phần có giọng ca của Tiến. Phần đọc tấu dương cầm đã là một thích thú cho tôi vì tiếng đàn thanh thoát của chị Tiến hoà với nét nhạc dịu dàng, quý phái của anh Ngô Thụy Miên đã trở thành một phối hợp tuyệt vời. Giọng Tiến, tuy đã bị thay đổi với thời gian, nhưng vẫn gieo vào lòng tôi nỗi buồn man mác vì Tiến đã diễn tả được ý của bài thơ.

Tuần sau, ngày 10 tháng 9, tôi lại nhận được một thích thú khác: Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên gửi cho tôi bản nhạc Tóc Xưa, được soạn với âm giai thứ, da diết hơn bản đầu viết bằng âm giai trưởng. Cái đặc biệt trong cả hai lần phổ nhạc là người nhạc sĩ tài hoa này đã không sửa một chữ nào trong bài thơ, và các dòng nhạc đó – dù trưởng hay thứ - đều đã chuyên chở hết hồn thơ. Chị Ái-Minh đã viết:

“vào đàn thử version 2 thêm vài lần thì càng đàn càng thấy thích, vì nó không còn giống một bài để hát nữa mà gần như một bài đàn solo.”

Trong thư trao đổi giữa Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên và Nhà thơ Dương Văn Thiệt, Nhạc sĩ đã viết: *“Mong rằng khi anh vui hãy nghe version 2, và khi buồn thì nghe version 1. Đó là để cân bằng tâm hồn mình với một kỷ niệm sống mãi với thời gian và không gian...(Nov 2, 2014).”*

Cả hai bản Tóc Xưa với hai âm giai trưởng và thứ đã được Ca sĩ Đoàn Thanh Tuyền, em vợ Nhạc sĩ Ngô Thụy Miên (tức con gái thứ của cố Nghệ sĩ Đoàn Châu Mậu), soạn hoà âm, đệm đàn và hát. Tưởng cũng nên biết, Ca sĩ Thanh Tuyền này là người đã cùng Đức Huy xuất hiện chung ở Saigon thập niên '70 trong hai vai trò, nhạc sĩ và ca sĩ chính, của ban nhạc trẻ Đức Huy.

Giọng hát Thanh Tuyền vẫn mượt mà, đã diễn tả rất chuẩn cả hai bài, đưa người nghe vào một không gian huyền mộng của đôi nhân tình chung quanh mái tóc, và kết thúc bằng một đờn đau "tóc xưa giờ đã xa bay, sợi buồn ở lại ngắn dài xót xa".

Thiệt đã nhờ "cô em" Đinh Minh Châu, một nghệ sĩ chuyên làm Powerpoint shows đưa vào you tube cả hai bản. Cô Minh Châu đã đem rất nhiều hình ảnh các cô gái Việt bên các mái tóc óng ả vào làm nền cho các trình chiếu này khiến khán thính giả vừa cảm nhận được ý nhạc và lời thơ, vừa thưởng thức được nét đẹp dịu dàng khả ái của các thiếu nữ Việt Nam. Trong hai trình chiếu này, Minh Châu đã đưa phần độc tấu dương cầm, bản cung trưởng, của chị Cao Xuân Ái-Minh và lời giới thiệu của tôi (TP) vào phần cuối.

Song song với Minh Châu, Nghệ sĩ Ngọc Phú, phu quân của Ca sĩ Thanh Tuyền, cũng làm hai powerpoint cho hai bản này. Trong các trình chiếu của Ngọc Phú, khán thính giả cũng được chiêm ngắm các mái tóc thật đẹp của các thiếu nữ trong lúc thưởng thức giọng ca mượt mà truyền cảm của Thanh Tuyền:

Tóc Xưa - thơ của Dương Văn Thiệt, nhạc của Ngô Thụy Miên, hoà âm, tiếng đàn và giọng hát của Đoàn Thanh Tuyền, Cao Xuân Ái-Minh độc tấu dương cầm, với phần trình bày youtube trên mạng của Đinh Minh Châu và Ngọc Phú - đã tạo nên một hiện tượng trong sinh hoạt âm nhạc, thơ, văn và liên mạng của người Việt hải ngoại cuối năm 2014.

Tóc Xưa - Bản cung trưởng (pps. Đinh Minh Châu):

[Tóc xưa \(Version 1a\)](#)

Tóc Xưa - Bản cung thứ (pps. Đinh Minh Châu):

[Tóc xưa 2A](#)

Tóc Xưa - Bản cung trưởng (pps. Ngọc Phú):

[Tóc xưa \(Bản cung Trưởng\) - Ngô Thụy Miên 2014](#)

Tóc Xưa - Bản cung thứ (pps. Ngọc Phú):

[Tóc xưa \(Bản cung Thứ\) - Ngô Thụy Miên 2014](#)

Gần đây, Bác sĩ Nguyễn Mạnh Tiến đã viết một đoạn văn kể về tình nghĩa vợ chồng của bạn mình, DVTh, cùng với lý do xuất hiện của hai bài thơ, trong đó có bài Tóc Xưa. Đoạn văn đã được đăng trên Việt Luận, số Giai Phẩm Xuân Ất Mùi 2015, ở Úc châu, ai nấy đọc đều không giấu được sự xúc động.

Lê Văn Thu (14 tháng 12 năm 2014)

[Đọc lại "Tóc Xưa của Nguyễn Mạnh Tiến" đã post trước đây trên trang Hướng Dương](#)